

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

הצעת חוק הדיינים (תיקונים שונים), התשס"ז-2007.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

מטרת החוק המוצע היא לתקן הוראות שונות בחוק הדיינים, התשס"ו-1955 ולעדכן את לשונו, בהתאם לצרכי המערכת והניסיון המצטבר בהפעלת החוק.

ג. עיקרי החוק המוצע

עיקר 1

תיקון שם "הועדה למינוי דיינים" ל-"הועדה לבחירת דיינים". תיקון הנוסח המוצע בא לשקף את המצב החוקי לפיו הדיינים נבחרים על ידי וועדה לבחירת דיינים ולאחר מכן הם מתמנים על ידי נשיא המדינה ולא על ידי הועדה עצמה.

עיקר 2

כיום קובע החוק את מספר הדיינים היושבים בדין בכל ענין. הכלל הוא כי בית הדין הרבני הגדול וכן בית דין רבני אזורי דנים בשלושה. יחד עם זאת, ניתנה אפשרות לקבוע בתקנות עניינים שבהם ידון בית דין אזורי בדין אחד. בחוק לא ניתנה אפשרות כלל שבית הדין הגדול ידון בדין אחד. היות ומספר הדיינים הנדרש לדון בכל ענין נקבע על פי המשפט העברי מוצע לקבוע בתקנות הדיון, כמבואר להלן בעיקר 7, את מספר הדיינים שידונו בכל ענין, לבד מעקרון יסוד אחד ולפיו בית הדין הרבני הגדול ידון בשלושה דיינים בערעור על פסק דין שניתן על ידי בית דין אזורי בהרכב של שלושה דיינים.

עיקר 3

בחוק הקיים אין הוראה מיהו יושב ראש הרכב בית הדין במקרה שבו יושבים בדין בבית דין רבני אזורי יותר מאב-בית-דין אחד. לא ברור אם נשיא בית הדין הגדול רשאי לקבוע אחד מהם כיושב ראש בית הדין, וכאשר לא נקבע יושב ראש על ידי הנשיא, האם יישב בראש מי שהוא הותיק בכהונת דין או הותיק בכהונת אב-בית דין. מוצע להסמיך במפורש את נשיא בית הדין הגדול למנות יושב ראש להרכב שכזה, וכאשר לא נעשה שימוש בסמכות זו, יישב בראש הותיק בכהונת אב-בית-דין וכאשר הם בעלי ותק שווה, יישב בראש הקשיש שבהם.

עיקר 4

מוצע להשוות את ההוראות לענין מינוי דין לכהונה בפועל בבית הדין שאינו בית הדין בו הוא מכהן, לאלו הקיימות בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

עיקר 5

מוצע להשוות את גיל הפרישה לגמלאות של ראש אבות בית דין לזה של כל דין, בדומה לקבוע בחוק בתי המשפט.

עיקר 6

בנוסח הנוכחי של חוק הדיינים אין פירוט לגבי אמצעי המשמעת שבית הדין המשמעתי לדיינים מוסמך להטיל על דיין שהורשע בדין משמעתי. מוצע להשוות את אמצעי המשמעת לאלו הקיימים בחוק בתי המשפט.

עיקר 7

מוצע לקבוע כי בנוסף לדרישה כי תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים יותקנו בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול, יעוגן בחוק גם הצורך בהתייעצות עם חבר הדיינים של בית הדין הרבני הגדול ומועצת הרבנות הראשית לישראל. בדרך זו ייחשבו תקנות הדיון גם כתקנות מחייבות על פי המשפט העברי וגם כתקנות בנות-פועל תחיקתי. כמו כן מוצע להורות כי עד להתקנת תקנות אלו יהיו בתוקף תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל - התשנ"ג (ההוראה חוזרת על האמור בסעיף 19 לחוק הדיינים (תיקון מס' 20), התשס"ד-2004, שפורסם בס"ח 1925 ביום 9.2.2004), וכן כי התקנות החדשות יותקנו תוך 18 חודשים מיום פרסום החוק.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

יתקנו סעיפים 8, 9, 16, 22 ו-27 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955.

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה וההיבט המנהלי
אין.

ו. להלן נוסח החוק המוצע

חוק הדיינים (תיקונים שונים), התשס"ז-2007

1.	בחוק הדיינים, התשט"ו-1955 ¹ (להלן – החוק העיקרי), בכל מקום במקום המלים "ועדת מינויים" או "ועדת המינויים" יבוא בהתאמה: "ועדה לבחירת דיינים" או "הועדה לבחירת דיינים".	החלפת ביטוי
2.	בסעיף 8 לחוק העיקרי –
(1) סעיף קטן (ב) יימחק, ובמקומו יבוא:	תיקון סעיף 8
	"ב) פסק דין של בית דין רבני אזורי ניתן לערעור בזכות בפני בית הדין הרבני הגדול; החלטה אחרת של בית דין רבני אזורי ניתנת לערעור ברשות בפני בית הדין הרבני הגדול;	
	(ב1) ערעור על פסק דין של בית דין אזורי שניתן בשלושה, יידון בבית הדין הרבני הגדול בפני הרכב של שלושה, אולם:	
	(1) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בענין מסויים, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של דיינים;	

¹ס"ח התשט"ו, עמ' 68; התש"ס, עמ' 198.

(ב) הרכב שהחל לדון בענין מסויים רשאי להורות שהמשך הדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של דיינים, ובהם הדיינים שהחלו בדיון ;

(2ב) הוראות נוספות לענין מספר הדיינים שידונו בענין מסוים בבית הדין הרבני הגדול ובבית דין רבני אזורי ייקבעו בתקנות שיותקנו על פי סעיף 27(א)(1) לחוק זה."

(2) סעיף קטן (ה) וסעיף קטן (ה1) – יימחקו ;

(3) בסעיף קטן (ו), לאחר המלים "ישב הוא בראש ההרכב";, יבוא :

"יושב בדין יותר מאב-בית-דין אחד ולא יושב בדין ראש-אבות-בית-הדין, יקבע נשיא בית הדין הגדול אחד מאבות-בית-הדין שישב בראש ההרכב; לא קבע זאת נשיא בית הדין הגדול, ישב בראש ההרכב הותיק בכהונת אב-בית-דין, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם;".

3. סעיף 9 לחוק העיקרי יימחק, ובמקומו יבוא :

תיקון סעיף 9

"מינוי לכהונה בפועל 9. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי למנות, לכהונה בפועל, בהסכמת המועמד ובהסכמת השר –

(1) מבלי לגרוע מהוראת סעיף 8(ד)(2), דיין בית הדין הרבני הגדול – לראש אבות בתי דין ;

(2) דיין בית הדין הרבני הגדול – לאב-בית-דין או דיין בית דין רבני אזורי ;

(2) דיין בית דין רבני אזורי – לדיין בית הדין הרבני הגדול.

(ב) כהונה בפועל לפי סעיף זה, ברציפות או לסירוגין, לא תהיה יותר משנה אחת מתוך תקופה של שלוש שנים.

(ג) מי שנתמנה לכהונה בפועל לפי סעיף זה רשאי לדון גם בענין הנתון לסמכות בית הדין שבו הוא מכהן דרך קבע, ובלבד שלא ידון באותו ענין בשתי ערכאות."

4. בסעיף 16(א) לחוק העיקרי, בפסקה (1), המלים "ואם היה ראש אבות בתי דין — בהגיעו לגיל שבעים וחמש" – יימחקו.

תיקון סעיף 16

5. בחוק העיקרי, בסעיף 22, אחרי סעיף קטן (א) יבוא :

תיקון סעיף 22

"(א1) אמצעי המשמעת שבית הדין המשמעותי מוסמך להטיל הם :

(1) הערה ;

(2) התראה ;

(3) נזיפה ;

(4) העברה למקום כהונה אחר ;

(5) העברה מן הכהונה."

תיקון סעיף 27
6. בחוק העיקרי, בסעיף 27, לאחר המלים "נשיא בית הדין הרבני הגדול" יבוא "ובהתייעצות עם חבר דייני בית הדין הרבני הגדול ומועצת הרבנות הראשית לישראל".

הוראות מעבר
7. (1) הוראות תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל-התשנ"ג,² יחולו עד להתקנת תקנות באותו ענין לפי הוראות סעיף 27 לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 6 לחוק זה ;

(2) תקנות ראשונות לפי סעיף 27 לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 6 לחוק זה, יותקנו תוך 18 חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

² ח"פ התשנ"ג, עמ' 2299.